

HET KATHAGERBROEK BEDREIGD

Het bestuur ontving een brief van de afdeling Hoensbroek van het Instituut voor Natuurbeschermingseducatie, waaraan wij het volgende ontleen:

Mijne Heren,

Het artikel in het Limburgs Dagblad van 31 januari j.l., waarin de voorzitter van de Hengelsportvereniging „Haal op”, de heer F. Hilgers op de jaarvergadering mededeling doet, dat er een tweede droomvijver zal komen in het moerasgebied te Kathagen met steun van de gemeente Hoensbroek en de Staatsmijnen, heeft ons zeer verontrust.

Niet dat er een tweede droomvijver komt, maar dat deze nu juist gepland is in een gebied dat floristisch en faunistisch gezien uniek is in de gehele Mijnstreek. Waar vindt men hier een gebied waar zo'n uitgebreide flora te vinden is, en waar zoveel vogels broeden?

Het Kathagerbroek krijgt zijn water uit bronnen, en vloeit af naar de Geleenbeek. Door blijkbaar aanwezige verzakkingen van de bovenlaag blijft het water tot op een bepaalde hoogte staan.

Het grootste gedeelte is eigendom van de Staatsmijnen en de kleinere randgebieden, floristisch ook zeer belangrijk, zijn eigendom van particulieren.

Door de steeds verdere verstedelijking van de Mijnstreek wisten wij dat dit natuurgebied eens gevaar kon lopen. Toch kwam ons het krantenbericht als een donderslag bij heldere hemel. Nu staan we voor de keus: Moeten we dit natuurgebied opofferen aan gecultiveerde recreatie, waarvan een klein gedeelte profiteert, of zijn we moreel verplicht dit beetje natuur te behouden voor allen, die de natuur liefhebben en deze willen bestuderen? Tevens zijn we ervan overtuigd, dat het nageslacht ons voor de laatste keus dankbaar zal zijn.

We doen dan ook een dringend beroep op U om al het mogelijke te doen om dit voor de Mijnstreek unieke gebied beschermd te krijgen.

(w.g.): J. Veenendaal; H. F. M. Koster; W. de Veen.

Aan deze brief waren lijsten toegevoegd: een met 198 namen van planten die in dit gebied gevonden zijn. Deze lijst was nog lang niet compleet. Er moeten nog verschillende planten nader gedetermineerd worden. Een andere lijst vermeldde 94 namen van vogels, die in het broek voorkomen, waaronder niet minder dan 55 broedvogels. Wij kennen de plannen voor deze tweede droomvijver niet. Uitvoering ervan behoeft natuurlijk niet het definitieve einde te betekenen van de natuur in dit gebied. Wellicht kan er iets van worden uitgevoerd zodat de oorspronkelijke vegetatie zoveel mogelijk wordt gespaard. Wij vragen de bevoegde autoriteiten deze zaak met uiterste voorzichtigheid te willen behandelen!

EIKELMUIZEN IN HET SAVELSBOS

door A. Vluggen, St. Geertruid,
reservaatbewaker Staatsbosbeheer

Bij sommige dieren kan hun verspreidingsgebied wel eens op een merkwaardige manier worden vastgesteld. Dit is bijvoorbeeld het geval met *Eliomys quercinus* (L.), de eikelmuis, althans in het staatsnatuurreservaat, dat ik moet bewaken en waar ik o.a. jaarlijks in het broedseizoen de nestkastjes op vaste tijden moet inspecteren. Eikelmuisen zitten graag in deze nestkastjes en zo bleek in 1965 dat in niet minder dan 13 kastjes 15 eikelmuisen zaten.

Verspreid over het gehele natuurreservaat, een langgerekt gebied dat zich uitstrekt van het dorp Cadier en Keer tot de buurtschap Libeek onder Sint Geertruid, waren in 1965 65 nestkasten opgehangen en bij de controle op 11 mei werden de hiervoren genoemde 15 eikelmuisen aangetroffen.

Bij een 2e controle op 12 juni werden nog slechts in 3 kastjes eikelmuisen gevonden. De overige kastjes waren reeds door hen verlaten. De kastjes zijn alle van het type „mezenkast” met een vliegkat met een doorsnede van 39 millimeter, met het deksel aan de bovenzijde. De eikelmuisen die bij deze controle werden aangetroffen waren merendeels reeds wakker. In een der kastjes lagen er echter nog 3 stuks te slapen. Bij het openen van het deksel van dat kastje zag ik namelijk dat door deze eikel-

muizen geen enkele poging werd ondernomen om hun verblijf te verlaten. Over het algemeen bestond het nestmateriaal uit mos en gras. Van boven gezien, dus nadat het deksel van het kastje was gelicht, ziet men slechts één dichte kluwen van nestmateriaal, zodat het op zo'n moment niet mogelijk is om vast te stellen of zo'n kastje in werkelijkheid wel bewoond wordt door eikelmuisen.

Met behulp van een potlood, dat in het nestmateriaal gestoken werd, controleerde ik uiterst voorzichtig de inhoud van het nest en zag toen dat er drie eikelmuisen in diepe slaap in zaten. Deze wijze van controleren (insteken van een potlood in het nestmateriaal) paste ik bij alle kastjes toe. In enkele gevallen sprong de eikelmuis direct bij het openen van het deksel via mijn armen uit het kastje; in andere gevallen

Een eikelmuis in winterslaap
Foto: J. Th. ter Horst

bleken de eikelmuisen wel wakker te zijn maar bleven verscholen in de nestbuidel om pas te reageren als ze door het potlood werden aangeraakt. Opgemerkt kan nog worden dat in voorgaande jaren maar heel sporadisch een eikelmuis bij de periodieke nestkastinspectie in de kastjes werd aangetroffen.

De vindplaatsen

Heel merkwaardig is, dat de eikelmuisen over het gehele reservaat verspreid blijken te zijn, dus aanwezig zowel in het noordelijke als in het zuidelijke deel van het object. Dit kon gemakkelijk worden vastgesteld omdat de hangplaats

van alle kastjes nauwkeurig bekend is en ook staat aangetekend op een kaart. Alle kasten zijn namelijk genummerd en bij de periodieke controle worden alle gegevens per genummerde kast precies genoteerd en later op een staat vermeld. Aan de hand van de kaart met de plaatsen waar de 13 kastjes hangen kan dus precies het verspreidingsgebied worden aangegeven. Deze kaart bevindt zich in het archief van het Staatsbosbeheer. Wij ontleen hieraan enkele gegevens, die ook de lezers zullen interesseren, nl. dat de eikelmuis geen voorkeur heeft voor een bepaalde boom en dat de gemiddelde hoogte van de nestkastjes 1,20 m bedraagt. Merkwaardig is dat de nog in juni slapend aangetroffen drie eikelmuisen alle in kastjes zaten, die hingen op het NO en het N, dus aan de koude kant.

Buiten deze officiële waarnemingen zijn er nog enkele losse waarnemingen uit 1965, waardoor bevestigd wordt, dat het jaar 1965 een voor de eikelmuisen gunstig jaar is geweest.

Samenvatting

Dit algemeen over het hele reservaat verspreid voorkomen van *Eliomys quercinus* is voor mij een nieuw verschijnsel. Reeds 7 jaren heb ik tijdens elk broedseizoen alle nestkastjes gecontroleerd, waarbij ik in een hoogst enkel geval een eikelmuis in een kastje aantrof.

HYMENOPTERA ACULEATA VI *)

Plooiwespen uit Limburg. (Diploptera)

door
H. SANDERS (Roermond)

Uit de grote groep van de aculeata = angel-dragende insecten zijn de plooiwespen wel het meest gevreesd. Uit eigen ervaring kent bijna ieder mens de lastige wespen uit de augustusmaand, als men op een terrasje zit te genieten van wat zoetheid, van een stuk Limburgse vla bij een kop koffie. De wesp, die dan wil meegenieten is in 99 van de 100 gevallen een *Paravespula germanica*; wil men er een Nederlandse naam aan geven, dan heet zij de Duitse wesp.

*) Hymenoptera aculeata V is verschenen in Jrg. 42 (1953), no. 11, blz. 98.